

Stootvogeltrek bij Tanger

N. Marra

In de afgelopen jaren zullen vele Nederlandse vogelaars vanaf Spanje's zuidpunt een verlekkerde blik over de Straat van Gibraltar hebben geworpen op de flauw zichtbare heuvels van het Afrikaanse continent. Dit gold ook voor mijn vrouw en mij. In 1972 konden wij onze verlangens realiseren en een bezoek brengen aan een gedeelte van Zuidwest-Marokko.

In het voorjaar van 1975 zijn wij weer naar Marokko getrokken, ons nu bepalend tot de noordelijke punt, ruwweg het gebied binnen de driehoek Tanger, Tetouan en Larache. Ons hoofddoel was het waarnemen van de trek over het gebied rond Tanger. Het is algemeen bekend, dat in nazomer en najaar grote aantallen ooievaars en stootvogels over de Straat van Gibraltar naar hun Afrikaanse winterkwartieren trekken en het leek dus aannemelijk, dat in het voorjaar van de terugtrek iets merkbaar zou moeten zijn.

Op 18 april arriveerden wij in Tanger en de daarop volgende dag maakten wij onze eerste tocht langs de Atlantische kust in de richting van het plaatsje Asilah. Al snel konden wij flinke aantallen trekkende Zwarte Wouwen en Ooievaars noteren. Grote aantallen zwaluwen, Bijeneters, Spaanse Mussen en Putters passeerden ons in de richting Europa. In de moerasjes langs de weg foerageerden tientallen Koereigers en Kleine Zilverreigers. Wij zagen Steltkluten en Vorkstaartplevieren en bij de mond van de Oued Tahadart bij de Pont Mohammed wemelde het van steltlopers, Dwergsterns, Lachsterns en Zwarte Sterns. Een wandeling door de lage duintjes langs de kust leerde ons, dat wij in een goed biotoop voor de Griel waren beland en binnen een kwartier vonden wij twee nesten van de helaas uit Nederland verdwenen doorsluiper.

Gedurende de volgende dagen doorkruisten wij een groot gedeelte van ons waarnemingsgebied waarbij wij constateerden, dat Bruine- en Grauwe Kiekendieven als broedvogel niet zeldzaam waren.

Regelmatig bezochten wij het gebied rond Cap Spartel, een in zee uitstekend punt, even ten westen van Tanger. De omgeving van Cap Spartel is een duidelijke pleisterplaats voor kleine trekkertjes. Op bepaalde dagen was het een va et vient van Fitissen, Bonte- en Grauwe Vliegenvangers, Baardgrasmussen, Vale Spotvogels, Roodkopklauwieren en vele andere soorten.

Op 30 april begon daar rond het middaguur onverwacht een sterke trek van stootvogels. Het ving aan met de passage van vele tientallen Grauwe Kiekendieven en Kleine Torenvalken, die laag over de grond in de richting Spanje koersten.

Daarna verschenen er grote troepen Zwarte Wouwen en binnen enige uren vlogen zeker 2000 exemplaren van deze soort naar de overkant. Twee Dwergarenden volgden de wouwen en we waren zeer tevreden toen ook nog een Zwarte Ooievaar in beeld verscheen.

Op 1 mei waren wij vanzelfsprekend weer bij Cap Spartel. Omstreeks 11 uur begon de stootvogeltrek weer op gang te komen en binnen enkele uren zagen wij zeker vierhonderd Wespndieven en ongeveer 3000 Zwarte Wouwen tegen de zeer harde Oostenwind naar Spanje koersen. Vier Zwarte Ooievaars, een Vale Gier en enige Dwergarenden en Aasgieren zochten ook Europa op.

De tweede mei zou de grote topdag worden. 's Morgens vroeg was bij Cap Spartel nog geen sprake van trek en daarom besloten we eerst de Atlantische kust op te zoeken waar we eerder al zoveel mooie waarnemingen hadden gedaan. Ongeveer 20 km ten zuidwesten van Tanger ontdekte mijn vrouw boven een kleine vallei langs de weg een aantal cirkelende Wespndieven. Onmiddellijk daarna zagen we op de grond en op de struiken een groot aantal Wespndieven zitten en na telling bleken tenminste 400 exemplaren aanwezig te zijn, die hier waarschijnlijk de nacht hadden doorgebracht. Het spreekt vanzelf, dat wij met deze waarneming zeer gelukkig waren, onbekend met wat enige ogenblikken later nog zou volgen. Vijf kilometer verder zagen wij boven het daar aanwezige bos een wolk stootvogels naderen. Ook dit waren Wespndieven. Naderhand bleek dit de voorhoede te zijn van een onvoorstelbare stroom van deze vogels. Om half negen zagen wij de eerste groep en

Er bevonden zich ook Dwergarenden onder de onvoorstelbare stroom stootvogels die bij Cap Spartel, 20 km ten zuidwesten van Tanger, begin mei naar het noorden koersten.

Foto: H. Koks

De foto van de Dwergarend werd op 26 mei 1975 in de Avas vallei, Griekenland genomen.

binnen enige ogenblikken waren duizenden Wespddieven in de lucht. Dit duurde tot vier uur in de middag. Het is niet te vertellen of te beschrijven wat wij die dag hebben gezien. Tellen of zelfs maar schatten van de overtrekkende Wespddieven was totaal onmogelijk maar het is wel zeker, dat tienduizenden Wespddieven ons in één onafgebroken stroom zijn gepasseerd. Het bleef daar niet bij want wij zagen ook nog minstens 2500 Zwarte Wouwen, 2 Visarenden, vele Aasgieren, Slangenarenden, Dwergarenden, 14 Vale Gieren, grote troepen Ooievaars en 4 Zwarte Ooievaars. Daarbij was er laag over de grond nog sterke trek van Bijeneters. Diep onder de indruk reden wij in de late namiddag terug naar Tanger.

Op 3 mei waren wij weer ter plaatse en hadden wij de vorige dag niet meegemaakt dan zouden de waarnemingen op deze dag zeker met rode inkt in ons dagboek zijn vermeld. Ongeveer duizend Wespddieven, honderden Zwarte Wouwen, 32 Vale Gieren en vele Aasgieren, Slangen- en Dwergarenden vlogen naar het noorden maar het geheel viel ons toch wat tegen, vergeleken bij de waarnemingen op de vorige dag.

Van 4 tot en met 6 mei was er niet veel te zien van stootvogeltrek maar 7 mei was weer een uitstekende dag. Op deze datum zagen wij bij Cap Spartel 1 Rode Wouw, enige honderden Zwarte Wouwen en Wespddieven, tientallen Dwergarenden, tientallen Aasgieren, drie Vale Gieren en als klapstuk vier Slangenarenden samen met een volwassen Keizerarend. Op 8 mei was er nauwelijks trek en op 9 mei vlogen wij zelf over Spanje naar huis.

Wij hebben ons afgevraagd of deze massale trek van stootvogels daar ieder jaar te zien is. Ten tijde van ons verblijf was het in het zuiden van Marokko zeer slecht weer en het is dus mogelijk, dat grote groepen trekkers daar zijn 'vastgehouden'. Na verbetering van het weer volgt dan dikwijls een grote verplaatsing van vogels. Zeker is wel, dat deze vogels jaarlijks de Straat van Gibraltar moeten passeren op weg naar hun broedgebieden maar misschien gebeurt dat in andere jaren minder schoksgewijs en over een breder front. Na onze terugkeer kregen wij de beschikking over een tweetal artikelen van de Franse ornithologen Pineau en Giraud-Audine. Deze artikelen geven een uitstekend beeld van de vogeltrek over Tanger en omgeving. Veel aandacht wordt hierbij geschonken aan de windrichting en de windkracht die een grote rol spelen bij de passage van vogels over dit gebied. Ook

in *British Birds*, maart 1976 wordt uitvoerig aandacht geschonken aan de vogeltrek over de Straat van Gibraltar. Nederlandse vogelaars die hun aandacht willen richten op dit gebied en gebeuren willen wij dan ook graag aanraden vooraf van de aangehaalde literatuur kennis te nemen.

● N. Marra, Koningin Wilhelminaweg 337, Groenekan (U.).

LITTERATUUR:

Finlayson, J. C., E. F. J. Garcia, M. A. Mosquera & W. R. P. Bourne (1976): Raptor migration across the Strait of Gibraltar. *British Birds* 69: 77-87.

Pineau, J. & M. Giraud-Audine (1974): Notes sur les migrateurs traversant l'extrême nord-ouest du Maroc. *Alauda* 42: 159-188.

Pineau, J. & M. Giraud-Audine (1975): Notes complementaires sur les migrations dans l'extrême nord-ouest du Maroc. *Alauda* 43: 135-141.

Smith, K. D. (1965): On the birds of Morocco. *The Ibis* 107: 493-526.